

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ט"ו אדר א' תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין פה.
דף היומי בהלכה: מסעיף ח' עד סעיף י'.
מוסר: דבר בעיתו פרק א' מ"ועתה נבאר" עד "ודע עוד".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

איסור העברת חפצים מבית מגורים לרשות היחיד שאינה משמשת לדיור

חצרות ביניהם. ויש חולקים, ובשעת הדחק ניתן להקל בכך. ולדברי המשנה ברורה בסימן זה, האיסור הוא בקרפף ששטחו פחות מבית סאתיים, ולא דווקא בקרפף ששטחו בית סאתיים במדויק.

[שו"ע שנה, ט-י, וביה"ל ד"ה קרפף; ביאורים ומוספים דרשו, 33; וראה משנ"ב שנט, ג, וביה"ל ס"א ד"ה רחבה; וראה עוד ביאורים ומוספים דרשו שם, 3]

כפי שלמדנו, 'קרפף שלא הוקף לדירה', ששטחו יותר מ'בית סאתיים', אסרו חכמינו ז"ל לטלטל חפצים בתוכו. ואם שטחו אינו עולה על בית סאתיים - מותר לטלטל בתוכו, ואף אם נעשה בו שימוש מובהק שלא לדירה, וכגון גינת ירק. אולם, אסור להעביר חפצים מכל קרפף שלא הוקף לדירה לבית מגורים, או להיפך; והיינו, גם כשהקרפף והבית שייכים לאדם אחד, או שעשו עירוב

הדף היומי בהלכה

באיזה מקרה אוסרים שבילים המיועדים להליכה לטלטל ברשות היחיד?

ואם זרעו את הזרעים בערוגות שביניהן שבילים - נחלקו הפוסקים אם בחישוב רוב השטח, מכילים גם את מקום השבילים, כיון שאין אדם דר שבילים כאלו, או שמחשבים את מקום הערוגות בלבד.

[שו"ע שנה, ט-י, ומשנ"ב סו, סז רעב; ביאורים ומוספים דרשו, 32]

'קרפף שהוקף לדירה', ולאחר מכן זרעו זרעים רבים שטחו - בטל שם דירה מהקרפף, כיון שמקום זרעים אינו ראוי לדירה. וגם שטח המיעוט שאינו זרוע - נטפל לשטח הרוב, הזרוע, ונחשב הדבר כאילו כל הקרפף זרוע. והלכה זו אמורה אף בקרפף המשמש כחצר בית, שהחלק הבלתי זרוע שבו משמש באופן מובהק לדירה.

הדף היומי בהלכה

רשות היחיד שהוקפה לדירה ומשמשת לדירה ובכל זאת אסור לטלטל בתוכה - כיצד יתכן?

יש שמצדדים להקל לאחר עקירת הזרעים, כיון שיש מהפוסקים שסוברים שבכל קרפף ששטחו פחות מבית סאתיים, או בחצר בית, אין זרעים מבטלים שם דירה; ויש אוסרים אף באופן זה.

[ביה"ל שנה, ט ד"ה הזרעים; ביאורים ומוספים דרשו, 35]

בהמשך לאמור: מדברי הראשונים נראה, שביטול שם דירה מהשטח הזרוע ומה'קרפף', אינו רק למשך הזמן שהזרעים נמצאים במקום, אלא אף לאחר שנעקרו; וגם אם בעל המקום גמר בדעתו שלא לזרועו לעולם, והמקום משמש לדירה - אין הקרפף חוזר להיותו עד שיקיפוהו מחדש לשם דירה. אולם, בקרפף המשמש כחצר בית, אשר שטחו פחות מ'בית סאתיים' -

עומד היהודי ליד מכשיר הקפה, אוהו בידו שקית גדושת מצלצלים ותוחב בזה אחר זה אל קרבי המכונה עשרות וחמישיות שקלים... "נו, מדוע לא יוצא המשקה?" - הוא שואל אותי בתמיהה

חסרה רק 'לחיצה' אחת, אבל במקום הנכון

נא לי, מדוע לא יוצא אלי המשקה המיוחל?"

ניגשתי והתבוננתי, הכל נראה כשורה. אמור נא לי, באיזה משקה חפץ אתה? שאלתי, ונענית - "שוקוצ'ינו הפוך".

התבוננתי וראיתי שעל יד הכתובית "שוקוצ'ינו" כתובות הספרות 43, קרי, צריך ללחוץ ספרות אלו כדי לסמן את הבחירה. לחצתי 43, והרי פלא! הכוס יורדת בנקישה, ובקולות גרגור מתחילה המכונה למלאותה בשוקוצ'ינו טרי וחם! משתומם אותו יהודי - "זאת אפוא הנקודה! אני לתומי חשבתי שהספרות נועדו לציין את מחיר המשקה, והנני מכניס בזה סך ארבעים ושלושה מטבעות שקלים כסף זקוקים צרוף אל תוככי המכונה, ללא מענה!!!"

והדברים מחכימים מאוד. אין הבורא צריך עוד השתדלות, עוד משאבים, עוד השקעה. חסרה רק לחיצה אחת, "קוועטש". רק תלחץ קצת על הלב או במקום הנכון, והנה מזומנת לך כוס שוקו חמה ונעימה עד למאוד...

יעקב רוזנשטיין

בביהמ"ד באזור מגורי, באזור המטבח מצוי מכשיר הפועל נפלאות: בלחיצת כפתור ובהכנסת מטבע ה"שנקל" המקומי, הרי הוא מכין ומוציא, עורך ומגיש: כוס קפה מהבילה, משקה שוקו ריחני, לגימת תה רותח, וכל כהאי גוונא, קיצורם של דברים: מחיה נפשות לקהל הלומדים והמתפללים.

היום אחר הצהריים בעידן בוואי אל בית הכנסת, רואה אני יהודי מבני חו"ל שללא עוררין מוגדר כ"אשיינער יוד", יהודי של צורה מארצות אירופה כבן חמישים שנה, ממוצע קומה, כובעו הדור, זקנו על פי מידותיו, שרשרת שעון הזהב חובקת כיס ווסט אחד אל רעהו, כולו אומר כבוד ודמותו מעוררת הרהור: מדוע שלא כל היהודים ייראו ככה?

עומד לו אותו יהודי ליד מכשיר הקפה, והרי הוא אוהו בידו שקית גדושת מצלצלים ותוחב בזה אחר זה אל קרבי המכונה מטבעות ניקל ונחושת, עשרות וחמישיות שקלים מתגלגלים פנימה, והוא מקדים ופונה אלי בשאלה: "אמור

הסיפור היומי

"סליחה שאני שואל", פתח רבי אייזיק שר ואמר לקבוצת היהודים שבאה לפניו, "אני פשוט לא מכיר אתכם וברצוני לדעת: האם יש לכם אמונה?... הם נבהלו. "מה השאלה?! בוודאי!"

מבחן האמונה בקו 45 מבני ברק לתל-אביב

קעת פונה הרב אל אחד מהם ושואל: "אמור נא לי, היכן אתה עובד?" והוא עונה: "בתל אביב". בני ברק באותם ימים היתה מושבה קטנה, בקושי היו כבישים. "ואיפה אתה עובד?" שאל את השני. "גם בתל אביב", ענה. וכך ענו גם האחרים. כולם עובדים בתל אביב.

"ואיך אתם מגיעים לשם, ברגל?" - "לא, מה פתאום ברגל, יש אוטובוס קו 45 שמגיע לתל אביב ובו אנו נוסעים כל יום".

"והנהג הוא שומר מצוות?" - "לא".

"מה, הוא נוסע בשבת?! ה' ירחם!" ואז זה לא היה כמו היום שכולם תינוקות שנשבו, שהאבא כבר לא ראה ספר תורה בחיים, ה' ישמור. מן הסתם הנהג הזה למד בחיידר, וברבות הימים פרק עול. לא שומר שבת, לא מניח תפילין, כלום. היהודים הללו לא מבינים מה הרב רוצה מהם ומבקשים בעדינות שיסביר להם. "אומר לכם את האמת", אומר רבי אייזיק. "חז"ל אומרים 'רשעים בחייהם קרויים מתים', תמה אני אפוא איך אינכם מפחדים לנסוע עם נהג מת, בר מינן. הלא הוא מת!!!"

אחד מסתכל על השני. מה הזקן הזה רוצה מהחיים שלנו? והרב מסביר: "אתם אמרתם שאתם מאמינים, ואצל חז"ל אין גוזמאות. רשעים בחייהם קרויים מתים, זהו זה! ואם יש לכם אמונה חזקה הייתם צריכים לפחד לנסוע עם מתים! "טוב", סיים רבי אייזיק את דבריו, "אתם תמשיכו הלאה לנסוע בקו 45, אני לא אומר לכם שלא תסעו, אבל תדעו שמה שחז"ל אומרים זה קודש קדשים, תדעו שאמונה זו מציאות!"

(יחי ראובן תצוה תשע"ט)

שח הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: את המעשה הבא, שהתרחש לפני כמה עשרות שנים, סיפר לי יהודי מבני ברק: הוא היה עובד בחברה קדישא ובנוסף גם היה ספר והיתה לו מספרה ברחוב רבי עקיבא. כיון שהיה ספר, הביאוהו לביתו של רבי אייזיק שר זצ"ל - החתן של הסבא מסלבודקא - כדי שיספר אותו. כיון שבא אל הרב זצ"ל, ניצל היהודי את ההזדמנות ושאל אותו כמה שאלות מענייני החברה קדישא, דברים הנוגעים לנפטר. הגישה של היהודי הזה לענייני ההלכה מצאה חן בעיני הרב, ובאחת הפעמים כשסיים את מלאכת התספורת פנה אליו ר' אייזיק בבקשה מיוחדת: "כשיגיע זמני לעזוב את העולם, ברצוני שאתה הוא זה שתטפל בטהרה ובקבורה שלי", ואכן כך היה.

על כל פנים מה שנוגע לעניינינו: היהודי הזה, שהיה מיוצאי הונגריה, הרגיש קירבה אל הרב וביקש לשמוע ממנו דברי חיזוק. "רבה" - כך הוא אמר - "אני רוצה לבוא לשמוע את שיחות המוסר של הראש ישיבה ביישיבת סלבודקה". השיחות נועדו רק לתלמידי הישיבה, אבל היהודי ביקש רשות מיוחדת לבוא להיכל הישיבה ולהאזין לשיחות.

"נו נו..." אמר הרב. אבל הלה לא הסתפק בכך. "כבוד הרב, יש לי חברים, גם הם 'אונגרישע יידן' - יהודים יוצאי הונגריה מחוג חת"ם סופר, וכולם רוצים לבוא יחד אתי לשמוע את השיחות".

"טוב", הסכים הרב, "אבל קודם תביא אותם לכאן ונראה... הם באו אליו, חבורה של בעלי בתים יקרים יוצאי הונגריה. "סליחה שאני שואל אתכם", פתח רבי אייזיק שר, "אני פשוט לא מכיר אתכם וברצוני לדעת: יש לכם אמונה?... הם נבהלו. האם זו שאלה ששואלים יהודי? ה' ישמור!

"כן, כן. מה השאלה, בטח..."

יהודי עשיר, שלא שמר תורה ומצוות, אמר שברצונו לעזור לעם ישראל אך אינו יודע כיצד, וכיון שלאחרונה שמע על ישיבת מיר, הגדולה בארץ, חשב לשאול על כך את ראש הישיבה. אמר לו הגרנ"צ פינקל שברצונו לנסוע איתו לכותל המערבי

וּבָלַב כָּל חָכֵם לֵב נִתְתִי חֻקָּה (שמות לא, ו)

בסביבות העיר מונסי, כששמע שמתקיים הספד לזכר רבינו, בראשות בנו ראש הישיבה שליט"א, הגיע להשתתף ובסיום העצרת ניגש לספר זאת לבנו.

יהודי עשיר, שלא זכה לשמור תורה ומצוות, הגיע לבית רבינו ואמר שברצונו לעזור לעם ישראל ואינו יודע איך. הוא סיפר שעניין זה מעסיק אותו רבות, והוא הסתובב כבר אצל כל מיני "אנשי רוח" במגזר החילוני אך בסופו של דבר אינו יודע איך יוכל לתרום לטובת עם ישראל. לאחרונה שמע שיש כאן את הישיבה הגדולה ביותר בארץ, המונה אלפי תלמידים, ולכן חשב שיבוא וישאל את ראש הישיבה לדעתו.

רבינו אמר לו שברצונו לנסוע איתו לכותל המערבי, בדרך חזר שאלו אותו אדם שוב, במה אוכל לעזור לעם ישראל? אמר לו רבינו: "אני מייצג לך שתקנה לעצמך זוג תפילין, ותניח אותם מידי יום ותקרא איתם קריאת שמע". כאומר לו, אם ברצונך לזכות את עם ישראל, תתחיל בראש ובראשונה לקיים את מצוות השי"ת.

חסד בשלימות

רגישותו של רבינו לסבלו וכבודו של הזולת היתה מפעימה. כששמע על סבל ומצוקה של הזולת, ולו צרה וסבל קטנים, הדבר תפס את ליבו, לפעמים היה שואל, ומתעניין שוב ושוב, מה שלום פלוני, ולא נרגע עד שכעבור תקופה התברר לו שהעניין סודר.

באחת השנים הציע רבינו בתחילת זמן אלו שכל בני חבורת הדף יכתבו חבורה. אחד האברכים שהצליח להשלים את החבורה בערב סוכות, וידע כמה ישמח הדבר את רבינו, החליט שבדרכו לבית הוריו באחת משכונות ירושלים יסע לבית רבינו, ימסור לו את החבורה וישמח אותו ביום טוב. כאשר אשתו נוסעת לבדה לבית ההורים. ואכן, כשהגיע והראה את החבורה, שמח רבינו, נהנה מאוד והודה לו מאוד על שטרח במיוחד.

אותו אברך הזדרז לתחנת האוטובוס, אולם לדאבונו המתין זמן רב והאוטובוס בושש לבא מחמת חפץ חשוד, עד שהגיע הזמן שבו תנועת האוטובוסים מפסיקה מחמת החג הקרב. בינתיים זמן הדלקת הנרות קרב ובבית הוריו דאגה אשתו מאוד, מה עוד שאתו היתה תינוקת בת שנה. פלאפונים לא היו בנמצא באותן שנים, ולאשתו לא היתה ברירה אלא להתקשר מודאגת לבית רבינו, ושאלה האם בעלה היה שם ומתי יצא. רבינו ביקש את הטלפון ממי שענה, ברצונו להרגיע אותה אמר לה: שאכן בעלה היה אצלו והוא גם ראה את התינוקת החמודה. הוא הרגיע אותה שאין לה סיבה לדאגה, כך דיבר אתה למעלה מעשרים דקות! עד שהאברך הצליח להגיע לבית הוריו.

פעם בערב ראש השנה התקשרה אמה מודאגת של אחד מתלמידי הישיבה בני חו"ל, וסיפרה שהיא מנסה לתפוס בטלפון את בנה, ואמרו לה שאינו נמצא בין כותלי הישיבה והיא מודאגת היכן הוא יכול להיות. רבינו נכנס לעובי הקורה והחל לברר. עלה חשד שהבחור נסע לעיר אומן באוקראינה, לציונו של הרה"ק רבי נחמן מברסלב זצ"ל, אולם איך מבררים זאת, ואיך מרגיעים את האמה. למרות היותו באפיסת כוחות נכנס רבינו למשרד הישיבה והחל מתקשר בעצמו למקומות שונים, עד שכעבור זמן ארוך הצליח אמנם לברר שהבחור נמצא באומן. רבינו לא הסתפק בעצם הידיעה שהוא שם, וטרח עד שהצליח לדאוג שאנשים אחראיים יקחו עליו אחריות, ורק כשסידר זאת הודיע לאם המודאגת שהכל מסודר, למרות שיכול היה להטיל את כל הטיפול בעניין על אחרים עשה הכל בעצמו.

(מתוך 'בכל נפשך')

אחד מאברכי ישיבת מיר סיפר סיפור מופלא. בהיותו אברך צעיר, אירע שהיה מוטורד בעניין משפחתי, וחיפש פינה שקטה להרהר בה מעט בענייניו. הוא נכנס לאתר בניה של אחד מבניי הישיבה, שהיה אז בתהליכי בניה כדי למצוא מקום שקט לשהות בו. תוך כדי שהותו במקום, נכנס רבינו למקום כדי לעקוב אחר התקדמות הבניה. האברך נבוך מעט, השעה, שעת אמצע הסדר והוא שוהה באתר בניה של הישיבה. רבינו חילצו מיד מאי הנעימות, הוא פנה אליו ושאל אם יוכל להתייעץ אתו בקשר לכמה דברים בבניה, הוא הראה לו עמודים שנבנו במקום מסוים בהיכל בית המדרש, ושאל האם לדעתו כדאי להעמידם במקום אחר, כמה שטח לדעתו נצרך לביהמ"ד וכמה לפנימייה, ועוד שאלות מסוג זה, כדי להקנות לו הרגשה טובה ולא להביכו.

כידוע, היו לרבינו קביעות וחברותות רבות, גם בימי בין הזמנים. אחת החברותות, שהיה מגיע מחוץ לעיר, היה מקבל ממנו את דמי הנסיעות, כששאל: מדוע עליו לקבל, הלא זכות גדולה היא עבורו לבוא ללמוד עם ראש הישיבה נענה: "הלא אתה טורח לבא וללמוד!" כאילו הוא זה שעושה טובה לרבינו בכך שהוא בא.

לילה אחד הרעישו בחורים שהתגוררו מתחת לדירת מגוריו של רבינו בלי משים, והפריעו למנוחת בני המשפחה. רבינו התלבט, מצד אחד רצה להעיר להם, מאידך חשש שמא יצטערו על שהפריעו למנוחת משפחת ראש הישיבה. הוא ביקש שיכינו צלחת עם עוגות וירד לחדרם, מסר להם את העוגות ואמר להם: "שכנים צריכים להתנהג יפה אחד לשני, הנה לכם מתנה קטנה". כולם הבינו היטב את כוונתו ויחד איתה את אצילות מידותיו.

נושא בעול עם זולתו

עבודת קודש מיוחדת היתה לרבינו בנשיאה בעול עם הזולת. כל צרה וצער שמע נגעו לליבו. מדהים היה לראות, עד כמה נשא בעול של ענייני כלל ישראל ועד כמה הרגיש שהם נוגעים לו באופן אישי. לא אחת היה פורץ בבכי למשמע צרות שפקדו אנשים שלא הכיר, וכל שכן על צרות הכלל.

סיפר רבי מרדכי פרוש שבבחרותו, בטרם התמנה רבינו לראש ישיבה, הציע לו פעם להתלוות אליו לחלוקת צדקה לת"ח ועניים בירושלים. מטרת התלוותו, היתה כדי שיוכל לשוחח אתו בדרך בלימוד ולא יתבוזז זמן יקר. אולם לו עצמו היה לימוד חשוב ופרק של נשיאה בעול הזולת. הוא סיפר שהם היו באותו יום בעשרות כתובות וראה בחוש, איך רבינו מאושר ושמח מכך שהוא זוכה לשמח אנשים שזקוקים לעזרה בערב יו"ט.

חסד והטבה רוחניים

ככל שריחם והיטיב לאנשים שנזקקו לחסד גשמי, ריחם והשתתף בצער שמים על אחינו הטועים, שלא זכו לקיים תורה ומצוות. באחד מביקוריו בארה"ב בשנים האחרונות נתקל בו יהודי שסר מדרך השי"ת. אותו יהודי פגשו והתבוננו בו, וכשראה את הייסורים שהוא עובר עד שהוא מצליח להכניס לפיו מאכל, נכמרו רחמיו. הוא ניגש לרבינו ושאלו, איך יוכל לסייע לו להקל מעליו את סבלו.

רבינו השיב שיקפיד מהיום לברך על כל מה שאוכל ובפרט שיקפיד לברך בכל פעם ברכת המזון מתוך הסידור. סבלו של רבינו נגע לליבו של אותו אדם, ולמרות מצבו הרוחני הירוד קיבל על עצמו להתחיל לברך ברכת המזון מתוך הסידור דווקא. במרוצת השנים שינתה קבלה זו את אורח חייו, ובהמשך שב ליהדותו ונעשה לבעל תשובה גמור. אותו יהודי שמתגורר

הרגשתי זרמים של חוסר סבלנות עוברים בכל גופי. זה ממש לא היה קל, אבל החלטתי היתה איתנה: אני מבטל רצוני מפני רצון הבורא יתברך ונשאר עד סוף התפילה

"אין אדם שומע לי ומפסיד"

רצון הבורא יתברך ונשאר עד סוף התפילה. בשעה 11:30 התקשרתי לאיזה אברך יקר שאני בקשר טוב איתו, להתייעץ בעניין מסוים. בסוף השיחה הוא שואל אותי: "האם אתה יכול לזכות אותי במעשרות?". ברגע הראשון לא הבנתי כוונתו וחשבתי כי הוא רוצה לקבל ממני מעשרות, מיהרתי להתנצל שאין בידי מאומה. אך הוא מיד תיקן אותי ואמר לי: "התכוונתי לומר שתזכה אותי ותקבל ממני את המעשרות שבידי". יש לציין כי לא דיברתי איתו מאומה על אודות ה'מטרנה', והוא אף אינו גר בעירי שידע את מצבי לאשורו, וזה היה חידוש שבכלל עלה על דעתו להעביר לי את המעשר. משהבנתי את הסכמתי לקבל את המעשר, אמר לי שיעשה העברה לחשבון הבנק שלי. התברר שחשבוננו מתנהל באותו בנק שבו אני מנהל את חשבוני, כך שאת ההעברה רואים מיד, ואני יכול ללכת ולמשוך תיכף את הכסף. הלכתי לבנק וראיתי שהוא הפקיד לא פחות מ-400 שקלים, אני מיד תרגמתי זאת שזה 'מטרנה' כפול שמונה...

על זה נאמר "אין אדם שומע לי ומפסיד". ביטלתי רצוני מפני רצונו והוא יתברך התנהג עמי לפנים משורת הדין.

(פורסם בגיליון שע"י חברת 'קדוש היכלך' דחסידי בעלזא בצפת, נתקבל מחברת 'ומקדשי תיראו')

אבקש לשתף אתכם בסיפור קטן שקרה אתי ביום שישי פרשת תרומה, ג' אדר א' תשע"ט. הייתי צריך לקנות 'מטרנה' לתינוק, אך כיוון שהיה ריק ואין בידי לפורטה אפילו שוה פרוטה. גם אפשרויות ההלוואה כבר נוצלו עד תום, וליבי מלא דאגה מאין יבא עזרי.

כשנכנסתי לבית המדרש לתפילת שחרית, ישוב הדעת ומצב הרוח היה ממני והלאה. אני יהודי וחייב להתפלל, אבל מיד אחרי שמונה עשרה, עוד לפני חזרת הש"ץ אתקפל ואשא את רגלי, הרהרתי. אשרי ובא לציון' כבר אשלים על דרך בואכה... אני לא יודע איפה.

נעמדתי להתפלל שמונה עשרה, ובברכת 'שמע קולנו' תפסתי שיש לי כתובת. הרי כך כתוב שם בתפילה לפרנסה: "אתה הוא ה' האלקים הזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים", למה שלא אבקש אף אני: "הטריפני לחם חוקי והמצא לי ולכל בני ביתי מזונותי" וכו', והוספתי אף תפילה משלי: "ותשלח 'מטרנה' לילדי הקט".

תוך כדי כך מכה בי המחשבה: אני בעצם עומד לפני המלך ומבקש על עצמי, אבל מתכנן לברוח מכאן עוד רגע?! מיד החלטתי להישאר עד אחר 'עלינו לשבח' ואף לא לחלוץ את התפילין עד אחר התפילה. הרי כתוב בספרים שסיום ירידת השפע הוא ב'עלינו' ואיך אברח קודם לכן.

לא אכחד כי הרגשתי זרמים של חוסר סבלנות העוברים בכל גופי, זה ממש לא היה קל, אבל החלטתי איתנה היתה, שאני מבטל רצוני מפני

יהלומים מגדולי ישראל

תוך כדי המשא ומתן בין שני הרבנים, הכריז לפתע הגר"ח קרייזוירט זצ"ל: "אני ממנה את הגאון רבי יוסף צבי שליט"א כרבה של אנטוורפן לעשר הדקות הבאות..."

סיפור מיוחד לכבוד פורים קטן דמוקפין

יוסף צבי דינר בסידור קידושין! ". הגר"צ דינר סבר וקיבל, וסידר את הקידושין. למחרת, שאל פלוני מתושבי בלגיה את הגר"ח: "הרי לא מהיום ולא מאתמול ביקרו כאן כבר כמה אנשים חשובים בנישואי בני משפחתם, ומדוע אז באותם אירועים לא התנהג הרב על פי ההברקה הזו, למנות אותם לרב העיר?". חייך הגר"ח והשיב: "כי במקרה דנן הייתי בטוח במאה אחוז שלאחר החופה הוא ישיב לי את כס הרבנות..."

(הובא ביתד נאמן כי תשא תשע"א מספר 'דרכי יוסף')

נכדו של הגאון רבי יוסף צבי דינר זצ"ל מלונדון התחתן באנטוורפן שבבלגיה. סוכם כי הגאון הגדול רבי חיים קרייזוירט זצ"ל, רב העיר, הוא יסדר את הקידושין, כמנהג המקום שהמרא דאתרא מסדר את הקידושין. ברגעים האחרונים, כאשר יצאו לחופה, הבחין הגר"ח קרייזוירט כי הסבא ראב"ד מלונדון הגיע לחופה. הוא פנה לקראתו וביקש כי הוא יסדר את הקידושין. הגר"צ דינר זצ"ל סירב, מחמת מנהג המקום שהמרא דאתרא הוא המסדר, לעומתו הגר"ח קרייזוירט גם סירב, והחלו ויכוחים.

תוך כדי משא ומתן בין שני תלמידי החכמים, הכריז הגר"ח קרייזוירט: "אני ממנה את הגאון רבי יוסף צבי שליט"א כרבה של אנטוורפן לעשר הדקות הבאות..." הוא שתק שניה והמשיך: "אנו מכבדים את הגאון רבי

האם מותר לומר שהדרשה של פלוני היתה הפעם "לא מי יודע מה"?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

אותו אפילו שלא בפניו חייב נידוי. והגר"ח קנייבסקי מוסיף בזה, שכיוון שהוא ביזיון התורה, אזי כל שמוחזק לתלמיד חכם יש בביזויו משום ביזיון התורה. בהגה"ה מרחיב ה'חפץ חיים' וכותב שבדרך כלל המלעיגים על הדרשנים מערבים שקרים רבים בדבריהם ומקצינים את הדברים מאוד. יש גם שמוציאים לעז על הדרשן שהוא דורש רק לשם כבוד או כסף וכו', ומנין להם זאת? אפילו נאמר שלולא רצונו בכסף או כבוד לא היה דורש, אבל מסתבר שבשעה שדורש עיקר כוונתו להשמיע דברי מוסר ולהשפיע באמת על השומעים. וכותב עוד ה'חפץ חיים', כי על פי רוב, הלעג הזה מצוי אצל אנשים שאין יראת ה' על פניהם, ולכן כאשר שומעים דברי מוסר מתאמצים למצוא פגם במוכיח. כמו כן לעיתים מדברים מתוך שנאה ובעקבות תככים מקומיים [הנקרא בלשונו "פוליטיקה"]. האם מותר לשאול איך היתה הדרשה או השיעור של פלוני? - ב'ביאורים ומוספים' מביאים כי יש שכתבו שאין בזה משום 'לפני עור', מאחר שאין ודאות שהנשאל יגנה את הדרשן, ויש שכתב שמכל מקום אין לשאול זאת אדם שאינו ירא שמים, שעלול לגנות הדרשן, משום אבק לשון הרע, דהיינו שגורם לאחר שיספר בגנותו של פלוני.

וניידון נוסף: האם מותר לומר שהדרשה של פלוני היתה הפעם בעלת תוכן מועט, או שהשיעור הכללי של ראש הישיבה היה הפעם פחות מוצלח משאר הפעמים? - יש שכתבו שיש בזה לשון הרע, אף שמדבר רק על הפעם הזאת, מכל מקום הדברים גורמים צער לדרשן, וכמבואר ברמב"ם שגם דבר כזה בכלל לשון הרע.

בסעיף הנלמד היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (כלל ב סעיף יב), מעורר ה'חפץ חיים' על מכשול מאוד מצוי ונפרץ: דרשן דורש בבית הכנסת, מרצה בכנס, ר"מ בשיעור, ואפילו ראש הישיבה בשיעור הכללי - מצוי מאוד שהשומעים מתירים לעצמם להחליף דעות ואף לספר לאחרים על טיבו של הדורש - "אין מה לשמוע ממנו", "מדבר משעמם", וכהנה וכהנה.

ניתן היה לסבור שמאחר שהדרשה נאמרה 'באפי תלתא', ממילא טיב הדרשה כבר עשוי להתגלות מעצמו, ואין איסור לחוות עליה דעה שלילית. אולם, כותב ה'חפץ חיים' - "ועל פי הדין הוא לשון הרע גמורה". וזאת משום שלא מצוי שתהיה דרשה שכולם יסכימו עליה פה אחד לטוב או לרע, והדבר תלוי בשומע, ואם כן לא שייך לומר שגנותו של הדרשן תגלה לבסוף מעצמה. בנוסף, הרי גם כאשר מותר לספר מה שנאמר 'באפי תלתא', אסור להוסיף בזה אפילו תיבה אחת יותר ממה שעשוי להתגלות, ומניין לו שגם שאר השומעים יתבטאו באותו אופן על הדרשה? בנוסף, אסור להטעים את הדבר כדי להוסיף בגנות חברו, ואם כן אין כל אפשרות לחוות דעה שלילית על הדרשה.

מלבד איסור לשון הרע, כותב ה'חפץ חיים' שהמגנה דרשן תלמיד חכם עובר גם על איסור של ביזוי תלמיד חכם. ב'ביאורים ומוספים' מביאים על כך מדברי ה'חפץ חיים' במקום אחר, כי טעות היא לחשוב שדין ביזוי ת"ח הוא רק על אלו שחיו בזמן הגמרא, אלא גדר 'תלמיד חכם' הוא לפי הדור, ואף בזמננו, אם הוא יגע בתורה וראוי להורות נקרא תלמיד חכם ואסור לבזותו, והמבזה